

YPPk05 Předškolní pedagogika v mezinárodním kontextu

PhDr. Irena Borkovcová, MBA

Pedagogická fakulta MU v Brně

Termíny přednášek

5. 3. 2021 a 12. 3. 2021

Milé studentky, vítám Vás na II. přednášce.

Než se uvidíme 😊 Povinný úkol (ve skupině):

Seznamte se se strukturou kapitol v publikaci **Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe – 2019 Edition**. Pokuste se popsat systém předškolního vzdělávání a rané péče ve vybrané zemi za pomoci několika Vámi vybraných indikátorů, v těchto oblastech:

- řízení segmentu předškolního vzdělávání a rané péče (například samostatný nebo duální systém, typy zařízení a škol atd.),
- přístup k předškolnímu vzdělávání (například věk dítěte pro garanci místa, počet hodin dítěte v ECEC atd.),
- pracovníci (například kvalifikace a jejich další vzdělávání, počet dětí na učitele atd.),

Soustřeďte se na věkovou kategorii dětí od 3 let

Připravte si na příští přednášku za skupinu informaci nejdéle na 3 minuty o „svojí“ zemi, kterou budete společně sdílet (ústně nebo mohou být i 1-2 snímky).

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/5816a817-b72a-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

Než se uvidíme 😊 Nepovinný úkol (ve skupině):

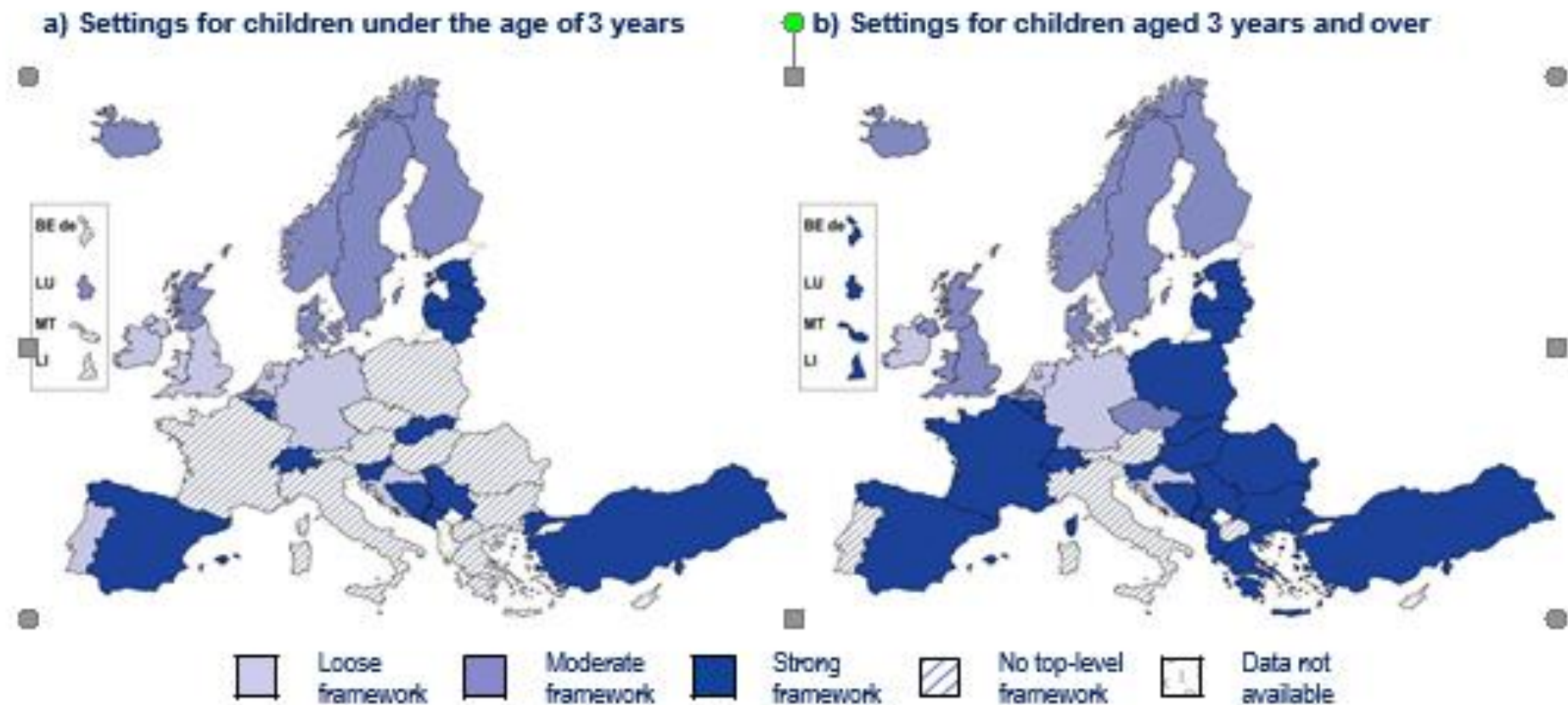
1. Seznamte se s materiálem *Pět klíčových nástrojů politiky (Starting Strong III)* ve studijním materiálu. Zamyslete se nad současným stavem systému ECEC v ČR a ohodnoťte stupněm 1–5 indikátory v jednotlivých oblastech. Vyberte oblasti, u kterých se domníváte, **že by bylo dobré uskutečnit v systému ECEC v ČR změny a konkretizujte v čem.**
2. Zamyslete se nad tím, která z prezentovaných publikací OECD ECEC by mohla být pro Českou republiku inspirací pro realizaci změn a zvyšování kvality předškolního vzdělávání ve Vámi identifikované oblasti (v předchozím úkolu) a proč.

Připravte si na příští přednášku za skupinu velmi krátkou informaci nejdéle na 2 minuty.

Hodnocení kvality předškolního vzdělávání na úrovni školy v zemích EU

- ▶ Doporučení Rady EU označuje hodnocení a monitorování jako jednu z pěti oblastí, které jsou pro zajištění vysoce kvalitního ECEC zásadní.
- ▶ Systémy hodnocení a monitorování v Evropě jsou velmi rozdílné v tom smyslu, že se zúčastněné subjekty, jejich poslání a svoboda, kterou mají při plnění svých úkolů v jednotlivých zemích podstatně liší.
- ▶ Ne všechny evropské země mají předpisy nebo doporučení týkající se interního hodnocení zařízení ECEC nastaveny.
- ▶ Předpisy v jednotlivých evropských zemích nastavují pravidla pro vnitřní hodnocení různě. Jsou rozlišovány tři kategorie, které nastavují rámec pro provádění interního hodnocení: **volný rámec, střední rámec nebo silný rámec (striktní)**. Jednotlivé rámce jsou založeny na stupni závaznosti, specifikované frekvenci a uvedeném očekávaném výsledku interního hodnocení.

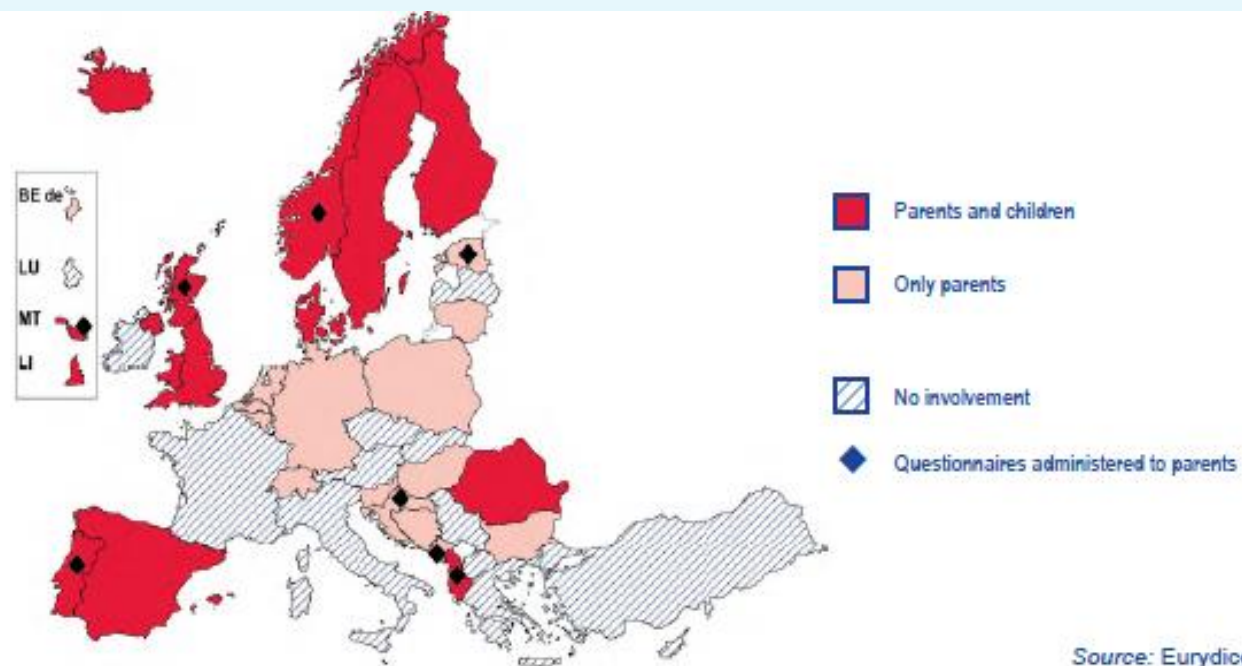
Nastavení rámce pro interní hodnocení v zařízeních ECEC

Loose framework:	Moderate framework:	Strong framework:
<ul style="list-style-type: none"> - recommended - no defined frequency - no defined outcome - no requirement to develop own strategy 	<ul style="list-style-type: none"> - compulsory - no specific frequency but must be regular or continual - requirement for settings to develop own strategy - outcomes not always defined 	<ul style="list-style-type: none"> - compulsory - specific frequency of between one and three years - defined outcome - no requirement to develop own strategy

Zapojení rodičů a dětí do hodnocení školy

Zdroj: European Commission/EACEA/Eurydice, 2019, s. 127.

Source: Eurydice.

Involvement of parents and children in the evaluation of ECEC centre-based settings, according to age range

		BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	
< 3 years	Children						•					•											
	Parents			•			•	•	•			•		•					•				•
≥ 3 years	Children						•					•										•	
	Parents	•	•	•	•		•	•	•			•		•					•		•	•	•
		AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK (1)	UK-SCT		AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	
< 3 years	Children							•	•		•		(:)			•				•			
	Parents					•		•	•	•	•		(:)	•		•				•			
≥ 3 years	Children			•	•			•	•	•	•		•		•	•				•			
	Parents		•	•	•	•		•	•	•	•		•	•	•	•	•			•			

Důležitá je práce s výstupy interního hodnocení

Většina zemí pracuje s výstupy interního hodnocení na úrovni školy

- ▶ Může poukazovat na silné a slabé stránky, může nastartovat potřebné změny a podpořit všechny zúčastněné v jejich realizaci.
- ▶ Externí a interní hodnocení by mělo být propojeno a s jejich výstupy se by mělo koherentně pracovat.

V některých zemích EU jsou zprávy o interním hodnocení jednotlivých zařízení zasílány orgánům na nejvyšší úrovni.

Nástroj sebereflexe v prostředí inkluzivního předškolního vzdělávání

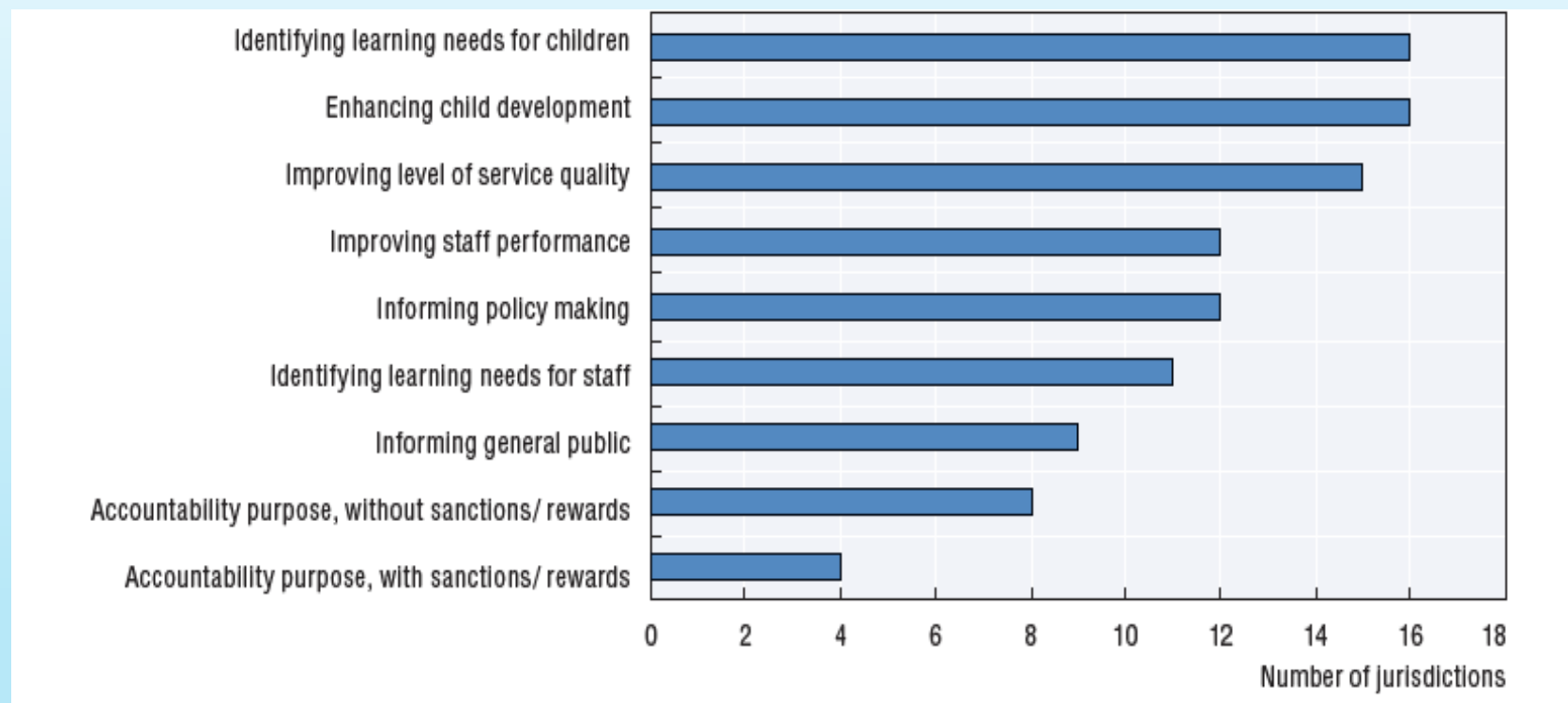
Nástroj sebereflexe lze použít pro několik účelů:

- ▶ poskytování obrazu stavu inkluzivního vzdělávání v daném zařízení;
- ▶ základ pro diskusi o inkluzi;
- ▶ popis, formulování a vytvoření prioritních oblastí pro zlepšování inkluzivní praxe.

[Publikace v češtině | European Agency for Special Needs and Inclusive Education \(european-agency.org\)](#)

Proč sledovat výsledky vzdělávání dětí

Zdroj: OECD, 2015, s. 171.

Metody sledování a hodnocení výsledků vzdělávání dětí

Jurisdiction	Direct assessments		Narrative assessments		Observational tools		Age group concerned
	Tests for children	Screening	Story-telling	Portfolios	Rating scales	Checklists	
Australia	X	X	X	X	X	X	m
Belgium-Flemish Community*	X	X	X	X	X	X	m
Belgium-French Community*	X			X	X	X	m
Chile	X				X		1-7 year-olds
Czech Republic			X	X	X	X	3-6 year-olds
Finland*			X	X	X	X	1-6 year-olds
France				X		X	3-5 year-olds
Germany*	X	X	X	X	X	X	4-5 year-olds for screening
Italy*	X	X	X	X	X	X	3-6 year-olds
Japan*		X					m
Kazakhstan*		X	X	X	X	X	varies according to assessment
Luxembourg*				X		X	3-6 year-olds
Mexico*	X	X	X	X	X	X	varies according to setting
Netherlands						X	2.5-6 year-olds
New Zealand			X	X			0-6 year-olds
Norway*	Settings decide on which tools to use						0-5 year-olds
Portugal			X	X	X	X	3-6 year-olds
Slovak Republic			X	X	X	X	3-6 year-olds
Slovenia*	X					X	varies according to assessment tool
United Kingdom-England	X	X				X	0-5 year-olds
United Kingdom-Scotland		X				X	27-30 month health review

Přímé hodnocení

- ▶ - testování
- ▶ - screening

Narativní (popisné) hodnocení

- ▶ Vyprávění příběhů
- ▶ Portfolia

Pozorování

- ▶ Hodnotící stupnice
- ▶ Kontrolní soupisy

Zdroj: OECD, 2015

International Early Learning and Child Well-being Study – IELS

Anglie (Velká Británie), Estonsko, Spojené státy.

- navržena tak, aby pomohla zemím posoudit dovednosti a rozvoj jejich dětí, aby pochopily, jak souvisejí se zkušenostmi a pohodou dětí v raném učení,
- poskytuje zemím srovnávací údaje o raných dovednostech dětí s cílem pomoci zemím lépe identifikovat faktory, které podporují nebo brání ranému učení dětí,
- shrnuje informace o široké škále dětských dovedností, včetně gramotnosti (základní gramotnosti), vznikajících početních dovedností, seberegulace a sociálně-emočních dovedností.

https://www.oecd-ilibrary.org/education/early-learning-and-child-well-being_3990407f-en

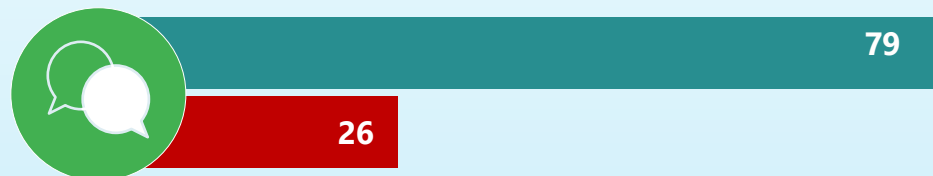
DĚTI Z VYŠŠÍCH SOCIOEKONOMICKÝCH SKUPIN MĚLY VÝZNAMNĚ SILNĚJŠÍ DOVEDNOSTI

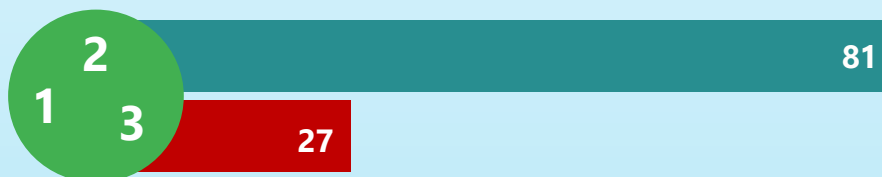
Děti z vysokých sociálně-ekonomických skupin měly významně silnější dovednosti zejména v gramotnosti základní i matematické, v dovednostech pracovních i sociálních. Děti z nízkého socioekonomického zázemí měly větší potíže v učení i behaviorálním chování, obzvláště chlapci.

DŮLEŽITÉ JE ČTENÍ DOMA A CÍLENÁ SPOLUPRÁCE RODIČŮ SE ŠKOLOU

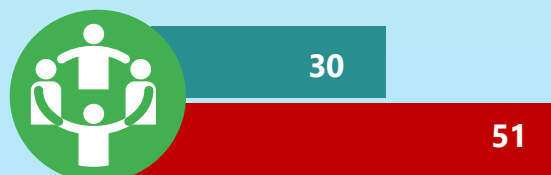
Základní gramotnost

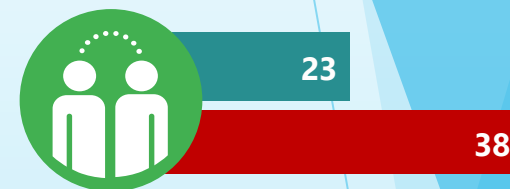
Základní početní gramotnost

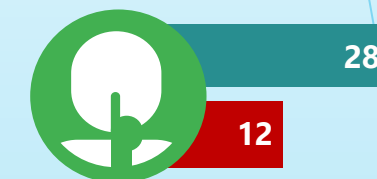
Prosociální chování

Důvěra

Neruší

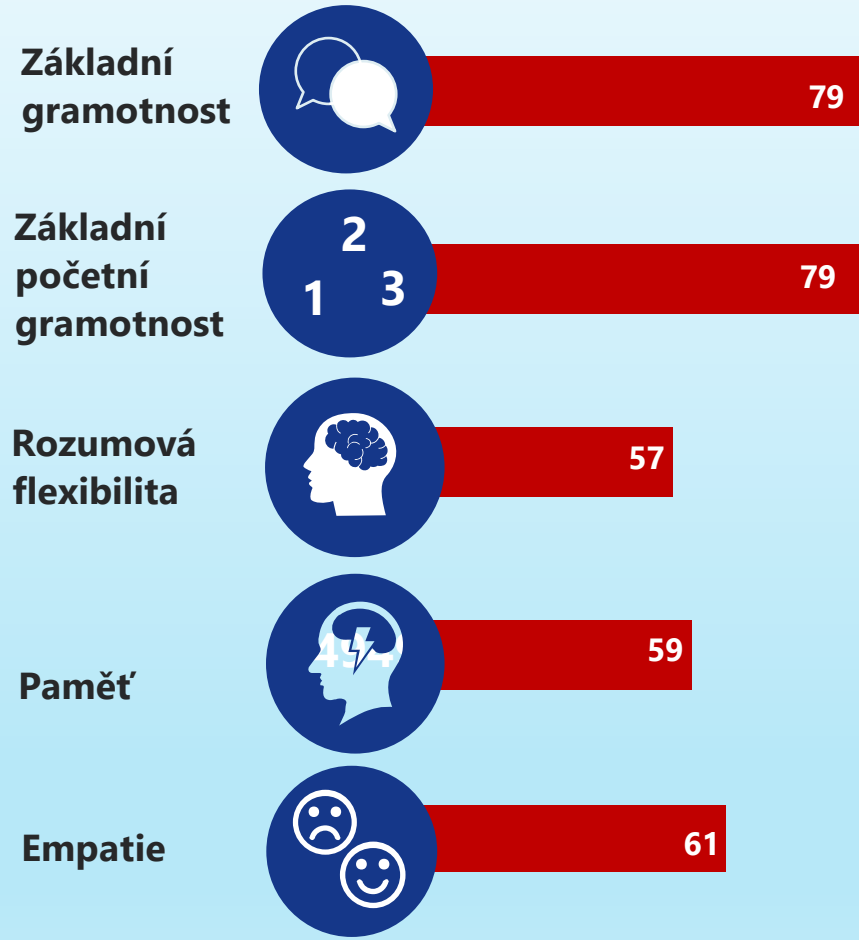

Mající dětské knihy

Úzká spolupráce vzdělávací instituce rodiny

PRO PODPORU ZÁKLADNÍ GRAMOTNOSTI JE TŘEBA PODPOROVAT I DOVEDNOSTI SOCIÁLNÍ

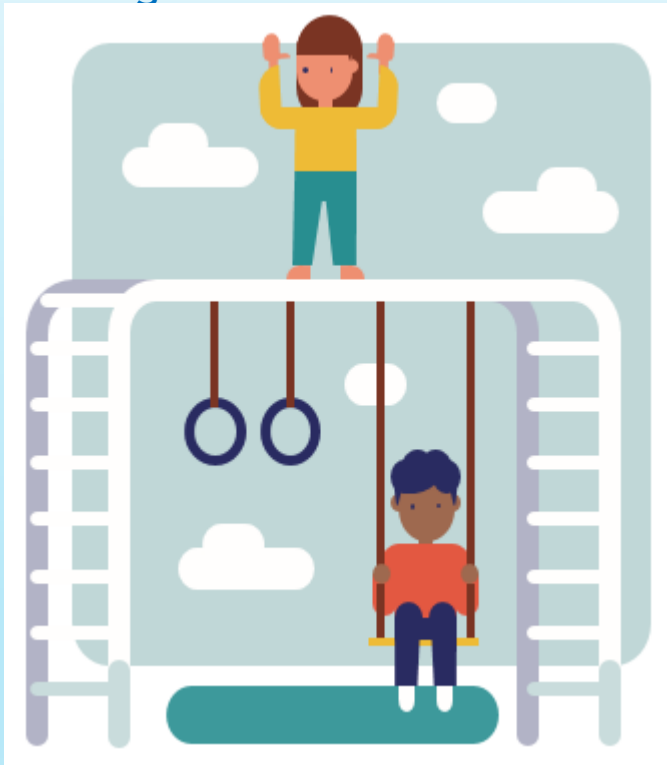
Učení dětí je holistické – provázané a vzájemně se posilující. Jazykové dovednosti pomáhají dětem komunikovat s ostatními a tím budovat prosociální dovednosti a schopnosti samoregulace. A naopak.

Děti s vysokou mírou sociálních dovedností mají vyšší skóre i v ostatních oblastech.

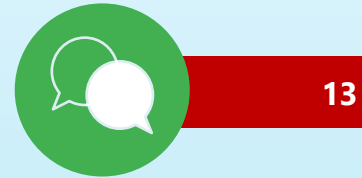

ZAČÍT POZDĚ ZNAMENÁ ZŮSTAT POZADU - PRO JEDNOTLIVÉ DĚTI A PRO VZDĚLÁVACÍ SYSTÉMY

Děti navštěvující předškolní institucionální vzdělávání mají lepší výsledky zejména v počáteční a početní gramotnosti

Základní
gramotnost

Základní
početní
gramotnost

Čísla ukazují rozdíl ve skóre mezi dětmi, které předškolní vzdělávání navštěvovaly a které se ho neúčastnily.

AKTIVITY PODPORUJÍCÍ VÝSLEDKY ZNEVÝHODNĚNÝCH DĚTÍ

Děti z nižšího socioekonomického zázemí měly znatelně lepší výsledky, pokud byly podporovány těmito aktivitami:

- Docházka do předškolního zařízení/školy
- Dostatek dětských knih doma
- Každodenní čtení

Pozn.: Socioekonomický status odráží socioekonomické postavení rodiny, včetně faktorů jako je povolání rodičů, výše vzdělání apod.

Severská cesta - v čem by mohla být pro české mateřské školy inspirací?

Děti by měly být aktivními účastníky svého dětství a ne pozorovateli. Dětem musí být dány „kořeny i křídla“.

Jan Tore Sanner, norský ministr školství

Učitelé a ostatní pracovníci děti sledují a přispívají k jejich perspektivám a zájmu

Učitelé jsou vzděláváni a trénováni v dovednostech sledování a rozvíjení dětských perspektiv i zájmů a jejich využívání v pedagogických situacích v každodenním vzdělávacím procesu.

Dialog učitele s dítětem je silně podporován a využíván, stejně tak jako dětské zvidání a objevování.

Učitelé pracují a připravují se na pedagogickou práci v týmech.

Značný prostor je ponechán hře spontánním aktivitám dětí.

Děti tráví co nejvíce času venku, v přírodě

<https://eectenordicway.no/films/>

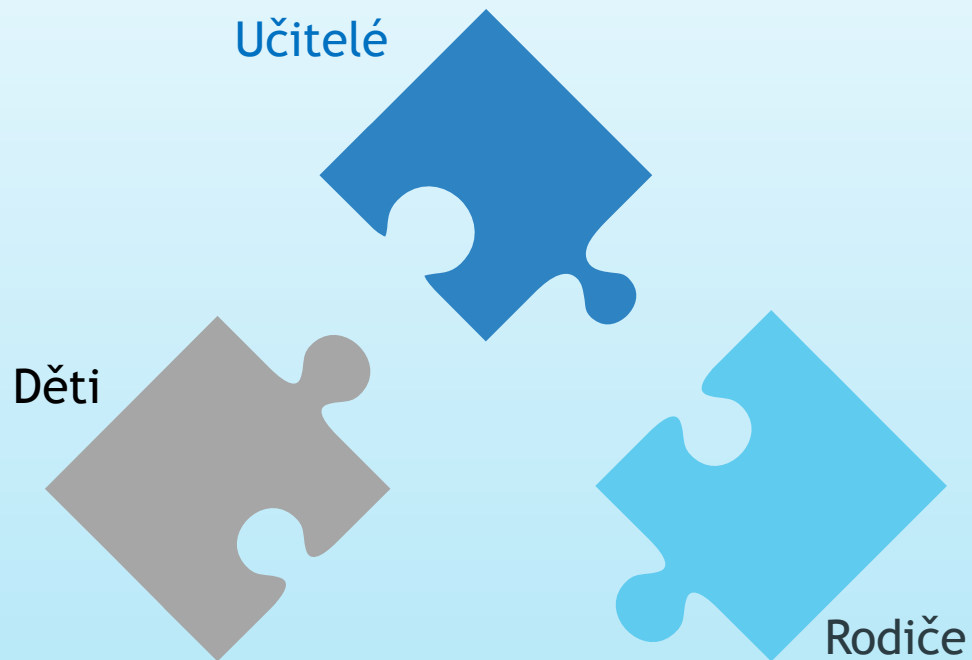
Dětská hra

Rozvoj
pohybových
dovedností

Pedagogicky
zacílené
činnosti

Spolupráce s rodinou

Pedagogická praxe včetně formativního charakteru hodnocení a formativního rozvoje dítěte je rozvíjena v kooperaci s rodinou dítěte a jeho domácím prostředím. Spolupráce zahrnuje zohlednění rodičovských očekávání, přání, potřeb a požadavků.

Rodiče a učitelé společně sdílejí zodpovědnost za dětskou spokojenost a rozvoj dítěte, proto na jeho vzdělávání společně spolupracují.

Mateřská škola Espira v Oslo

Škola věnuje maximální pozornost řízení kvality pedagogického procesu.

Hodnocení je prováděno metodou „BLIKK“
→ hlavním nástrojem HOSPITACE

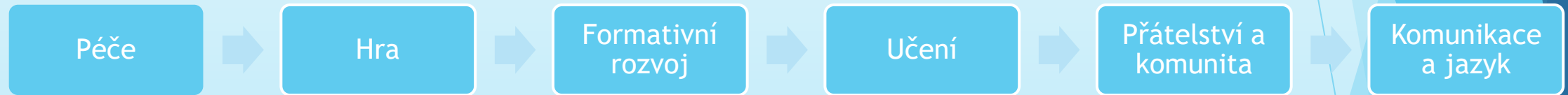
Zjištění se porovnávají a přijímají se opatření ke zlepšování pedagogických kompetencí jednotlivých učitelů .

BLIKK Dvojí hodnocení v mateřské škole

- ✓ **VLASTNÍ** - přímo školka - realizují všichni pedagogičtí pracovníci
- ✓ **EXTERNÍ** - v rámci sítě *Espira* přicházejí hodnotit své kolegy učitelé z jiných MŠ

Hlavní nástroj: hospitace → zjištění se porovnávají a přijímají se opatření ke zlepšování pedagogických kompetencí jednotlivých učitelů

24 indikátorů kvality → 6 oblastí hodnocení:

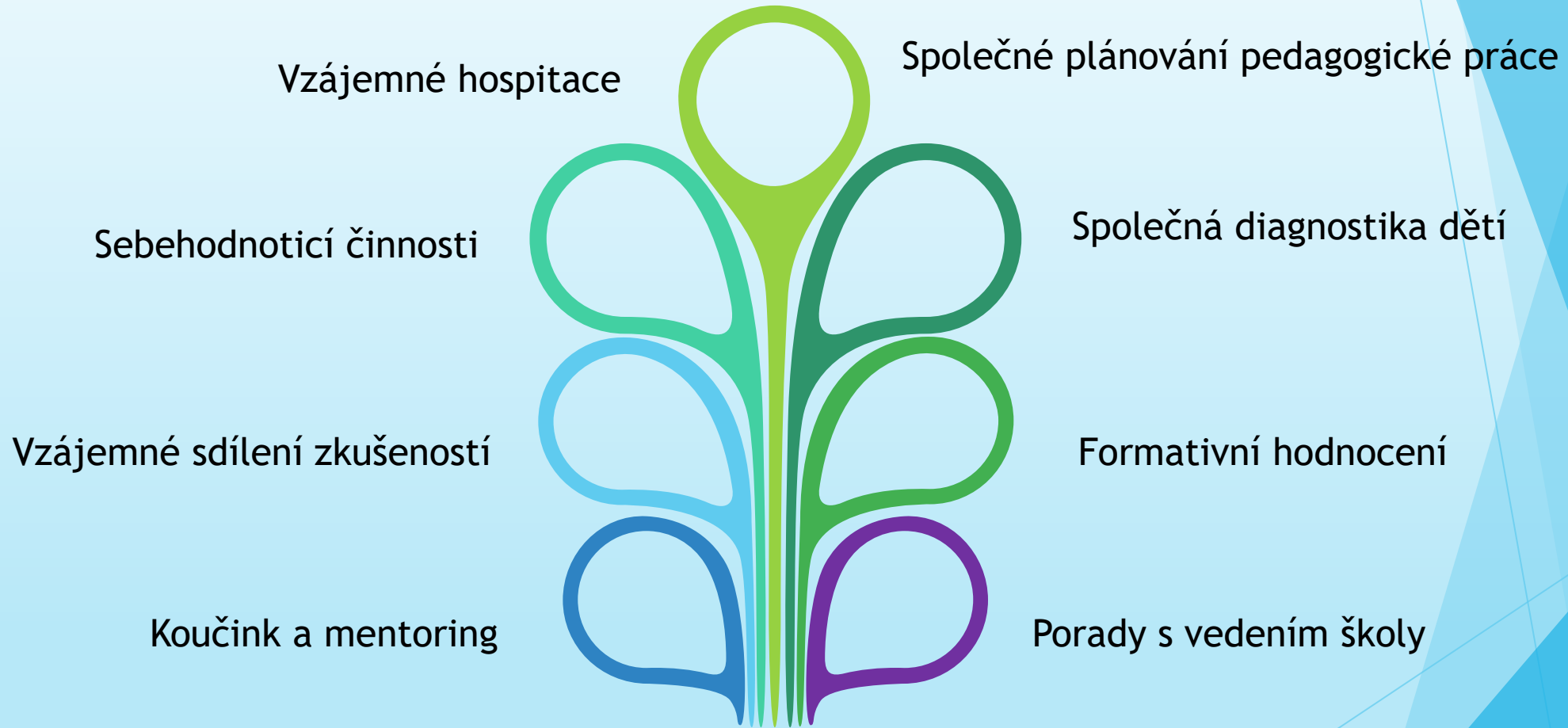
Na tvorbě indikátorů se podílejí všichni učitelé → indikátory prakticky orientované, sledovatelné

Cílem: zlepšování pedagogických kompetencí každého jednotlivého učitele

Práce se závěry z hodnocení (vzdělávací plány, koučink, společná setkání s vedením školy, záměry pro další hodnocení učitele)

Všichni ředitelé jsou odpovědní za stálé zlepšování kvality pedagogické práce školy. Kvalita je spatřována primárně v tom, že se profesní dovednosti učitele efektivně odráží v přímé interakci s dětmi.

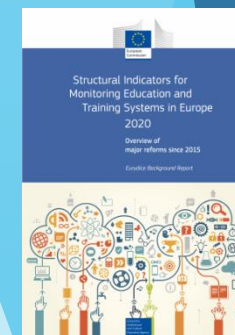
Efektivní využívání nepřímé pedagogické činnosti

Přechod z preprimárního do primárního vzdělávání

	Starting age of		
	universal legal entitlement to ECEC	compulsory ECEC	compulsory primary education
Belgium fr	2y 6m	(5)	6
Belgium de	3	(5)	6
Belgium nl	2y 6m	(5)	6
Bulgaria		5	7
Czechia	3	5	6
Denmark	6m		6
Germany	1		6
Estonia	1y 6m		7
Ireland			6
Greece		4	6
Spain	3		6
France		3	6
Croatia		6	7
Italy			6
Cyprus		4y 8m	5y 8m
Latvia	1y 6m	5	7
Lithuania		6	7
Luxembourg	3	4	6
Hungary		3	6
Malta			5
Netherlands		5	6
Austria		5	6
Poland	3	6	7
Portugal	4		6
Romania			6
Slovenia	11 m		6
Slovakia			6
Finland	9 m	6	7
Sweden	1	6	7
United Kingdom - ENG	3		5
United Kingdom - WLS	3		5
United Kingdom - NIR			4
United Kingdom - SCT	3		5
Bosnia and Herzegovina		5	6
Iceland			6
Liechtenstein	4		6
Montenegro			6
North Macedonia			6
Norway	1		6
Serbia		5y 6m	6y 6m
Turkey			5y 9m

Note: abbreviation y means years, m means months.
Age in brackets indicates the situation from 2020 September.

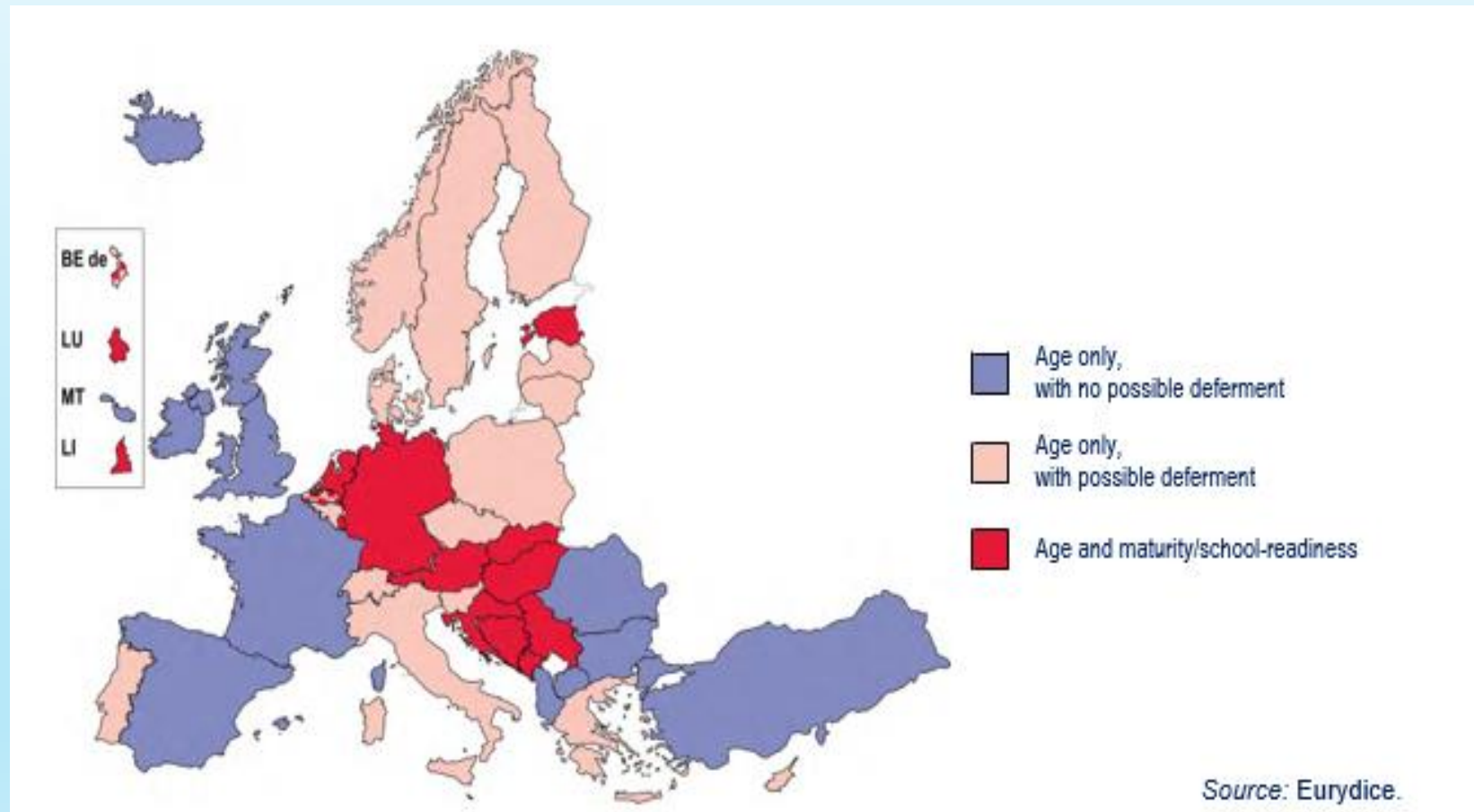

Opatření pro usnadnění přechodu z preprimárního do primárního vzdělávání

- ▶ **Podpora jazyků.**
- ▶ **Zavedení povinného předškolního vzdělávání.**
- ▶ **Sladění vzdělávacích programů**
- ▶ **Spolupráce mezi pracovníky ECEC a pracovníky primárního vzdělávání**

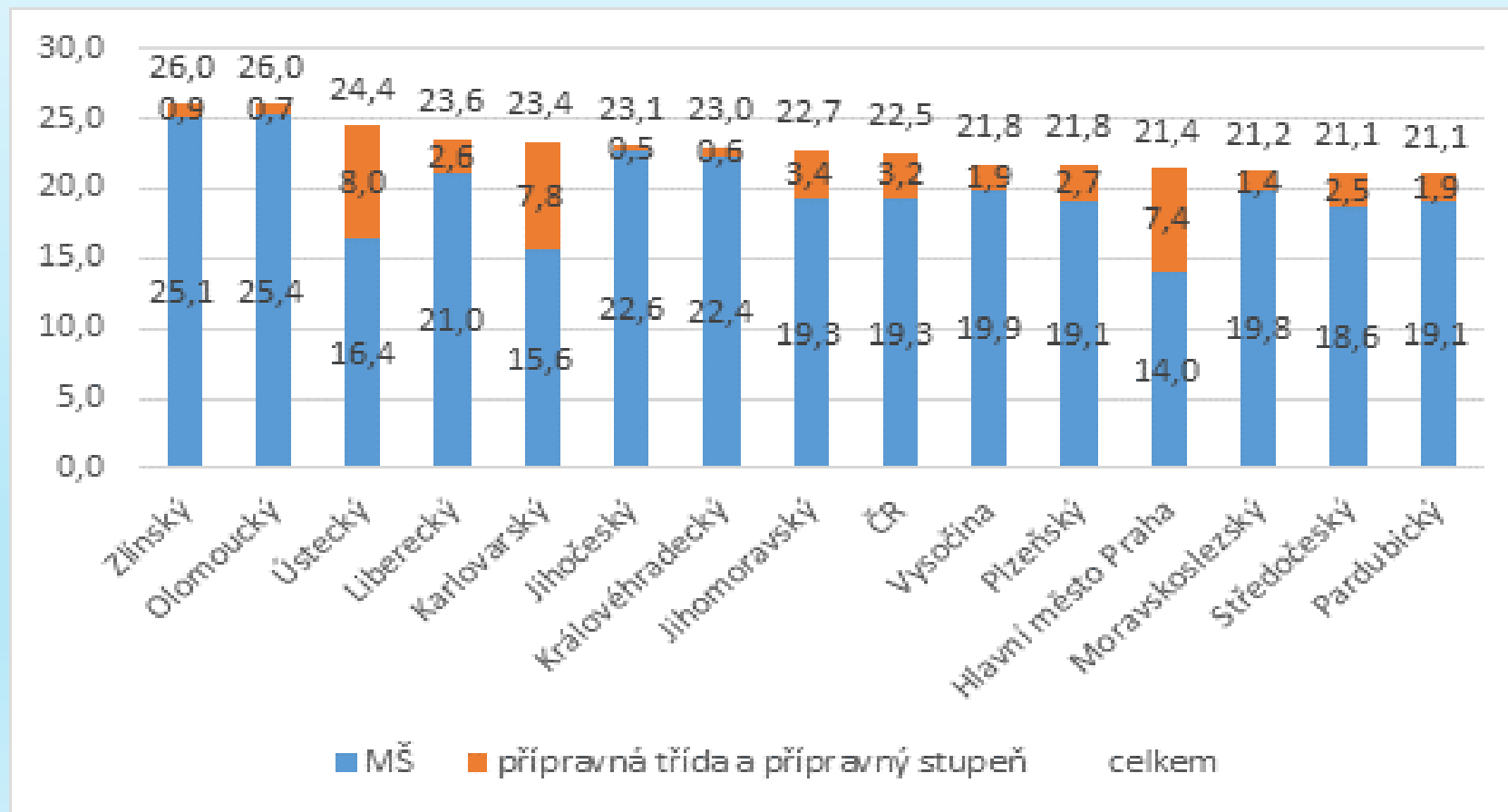
Hlavní kritéria pro přijetí do školy a odklad školní docházky

Zdroj: European Commission/EACEA/Eurydice, 2019, s.105.

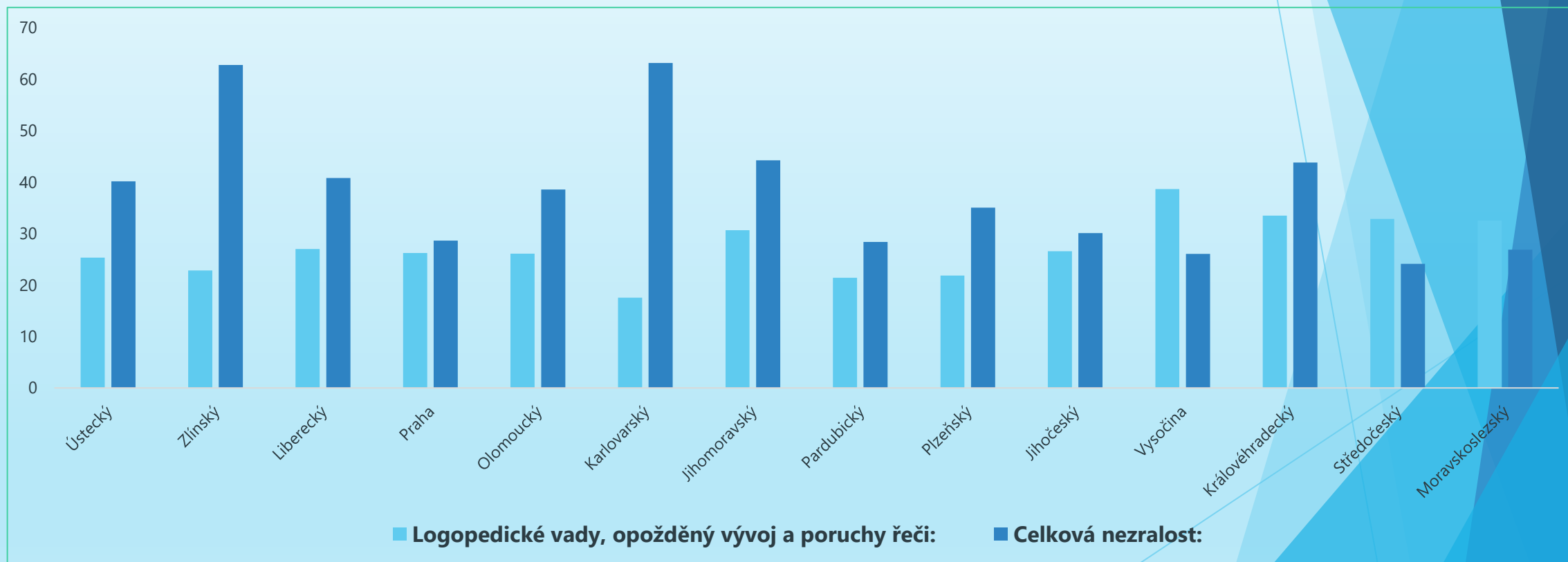
Podíl dětí s odkladem školní docházky je stále vysoký

Podíl dětí 6letých v předškolním vzdělávání na populačním ročníku 6letých (2019/20)

KOMUNIKAČNÍ DOVEDNOSTI JSOU V ČR JEDNOU Z HLAVNÍCH PŘÍČIN ODKLADŮ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

Hlavní příčiny odkladu povinné školní docházky (OPŠD)

Záleží na každé
mateřské škole,
jak svou
příležitost
uchopí
a jak jde svým
dětem naproti.

Požadavky na zakončení předmětu

Seminární práce, v níž student:

- **Popíše systém předškolního vzdělávání a rané péče ve vybrané zemi Evropské unie v těchto oblastech:**
 - řízení segmentu předškolního vzdělávání a rané péče (například samostatný nebo duální systém, typy zařízení a škol, přechod z preprimárního do primárního vzdělávání atd.),
 - přístup k předškolnímu vzdělávání (například věk dítěte pro garanci místa, počet hodin dítěte v ECEC atd.),
 - pracovníci (například kvalifikace a jejich další vzdělávání, počet dětí na učitele atd.),
 - vzdělávací program (například úroveň kurikula, obsah vzdělávání, pedagogické přístupy, metody hodnocení jeho naplňování, hodnocení výsledků vzdělávání atd.),
 - hodnocení a monitoring (interní a externí).
- **Porovná nejvýznamnější rozdíly mezi českým systémem předškolního vzdělávání a systémem předškolního vzdělávání ve vybrané zemi a případně nastíní možnou aplikaci příkladů dobré praxe z vybrané země do českého předškolního vzdělávání.**

Seminární práce je určena skupinám 3–4 studentů, kteří budou společně zpracovávat informace z jedné vybrané země. Výsledná práce pak již bude dílem každého jednotlivého studenta. **Seminární práce by měla mít rozsah 3-5 stran.**

Země: Anglie, Estonsko, Irsko, Island, Norsko, Švédsko.

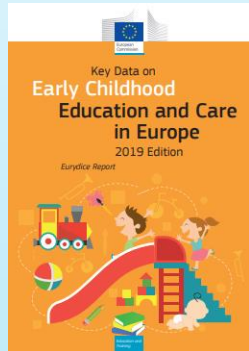
Zadání (země) je rovnou zadání pro prezentaci do angličtiny, možnost konzultace s vyučující AJ.

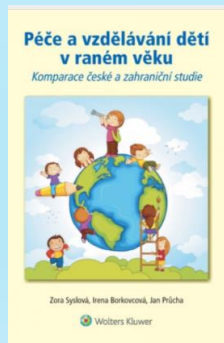
Literatura

Povinná:

EURYDICE. (2019). *Key Data on Education in Europe 2019*. Brussels: Eurydice. Dostupné z https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/sites/eurydice/files/kd_ecec_2019_report_en_0.pdf, s. 66–162.

Syslová, Z., Borkovcová, I., & Průcha, J. (2014). *Péče a vzdělávání dětí v raném věku*. Praha: Wolters Kluwer.

Kurikula pro předškolní vzdělávání dle zvolené země

Děkuji za pozornost

PhDr. Irena Borkovcová, MBA

Tel.: 728 856 665

Termín vložení seminární práce do
odevzdávrny: 20. května 2021

